

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 428/2020-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného slc partners s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 16, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 14C/145/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 14 C 145/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **450,29 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 14C/145/2011. Sťažovateľ okrem

toho žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov a priznal mu finančné zadost'účinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

II.

2. Sťažovateľ si na okresnom súde žalobou z 22. septembra 2011 uplatnil proti štátu náhradu škody 20 000 eur za to, že v roku 2008 bol 339 dní ako obvinený vo väzbe, z ktorej bol prepustený potom, ako bolo trestné stíhanie proti nemu zastavené. Prvé pojednávanie bolo nariadené na 20. november 2013 a ďalšie pojednávania sa konali priebežne v priebehu roka 2014. V spore bolo rozhodnuté rozsudkom z 11. marca 2015, proti ktorému bolo oboma stranami podané odvolanie. Odvolací súd rozsudok okresného súdu zrušil uznesením z 31. októbra 2017. Následne okresný súd rozhodoval opravným uznesením a vec znovu predkladal krajskému súdu s tým, že spis sa späť na okresný súd vrátil 26. septembra 2018. Potom sa konalo pojednávanie 19. júna 2020, ktoré bolo odročené a vo veci bolo znova rozhodnuté rozsudkom zo 4. decembra 2020.

III.

3. Okresný súd sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že uznal nečinnosť v určitých obdobiach, čo ospravedlňoval neprimeraným zaťažením súdu a problémami v jeho personálnom obsadení, čo výstižne vyjadril žiadosťou o to, aby ústavný súd konštatoval objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na okresnom súde. Okrem toho poukázal na to, že dĺžka konania bola ovplyvnená aj náročnosťou samotného konania, ako aj skutočnosťou, že vec sa nachádzala na odvolacom súde.

IV.

4. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

5. Vec sťažovateľa bola skutkovo relatívne jednoduchá, keďže skutkový stav spočívajúci v jeho trestnom stíhaní možno zistiť z trestného spisu a zásah do jeho práv z ním navrhnutých dôkazov. Náročnosť právneho posúdenia vyplýva z nejasnej a neustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov o tom, ako právne posudzovať odškodnenie osôb, ktorým bolo vznesené obvinenie, boli vo väzbe, no trestné konanie bolo skončené inak ako právoplatným uznaním viny. Z toho však nemožno dospieť k záveru, že by vec bola osobitne právne náročná.

6. V správaní sťažovateľa neboli zistené skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Rozhodujúci bol postup okresného súdu v konaní, v ktorom sa vyskytli bezdôvodné obdobia nečinnosti, keď nebol vykonaný žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej. Prvé pojednávanie bolo nariadené až po viac ako dvoch rokoch od podania žaloby, pričom súd následne v priebehu roka 2014 priebežne pojednával, čo viedlo k rozhodnutiu na začiatku roka 2015. K ďalšiemu neprimeranému predĺženiu sporu došlo v dôsledku odvolania strán, v dôsledku ktorých mohol okresný súd znova konať až od septembra 2018. Ďalšie pojednávanie sa však konalo približne až o dva roky, čo viedlo k tomu, že vec bola znova rozhodnutá ku koncu roka 2020.

Preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavnej sťažnosti vyhovel a vyslovil, že práva sťažovateľa porušené boli.

7. Čo sa týka skutočností tvrdených okresným súdom, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k ministrom spravodlivosti. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. V konečnom dôsledku môžu byť prietahy v konaní zapríčinené aj subjektívnym prístupom ktorejkoľvek zo zložiek správy súdnictva. Účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ. Základné právo sťažovateľa a Slovenská republika sú alfou a omegou v konaní o ústavnej sťažnosti. Všetky ostatné písmenká, a je ich dosť, má do funkčného systému zložiť zákonodarná, výkonná a súdna moc.

V.

8. Ústavný súd neprikázal okresnému súdu vo veci konať, pretože vo veci bolo v priebehu konania o ústavnej sťažnosti rozhodnuté rozsudkom zo 4. decembra 2020.

9. Konanie na okresnom súde začalo v roku 2011, čo u sťažovateľa nepochybne vedie k právnej neistote. Okrem už uvedených kritérií však pri rozhodovaní o prietáhoch v konaní treba prihliadnuť na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa, ktorý bol väzobne stíhaný a oprávnené od žaloby v napadnutom konaní očakáva vyrovnanie sa štátu v pozícii žalovaného a všeobecného súdu s touto skutočnosťou, ktorá viedla k zásahu do jeho súkromia. Vyrovnanie vzťahov sťažovateľa, ktorý bol ako obvinený vo väzbe, no nebol odsúdený na strane jednej a štátu na strane druhej, či už v rovine dobrovoľnej náhrady alebo v rovine právoplatného rozhodnutia, si vyžaduje rýchly postup. Akýkoľvek iný prístup, tak ako to je v napadnutom konaní, len zvyšuje pocit sťažovateľa v tom, že štát nie je schopný vyrovnať sa s tak prirodzenou vecou, akou je trestné stíhanie osoby, ktorej vina v konečnom dôsledku nie je právoplatne uznaná súdom. S ohľadom na tieto skutočnosti a na nedôvodné predĺženie sporu ústavný súd sťažovateľovi, ktorý žiadal 10 000 eur, priznal podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadosťučinenie 3 000 eur a vo zvyšnej časti mu nevyhovel.

VI.

10. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom vo výške 450,29 eur. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 177 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,62 eur) predstavuje 375,24 eur, k čomu vzhľadom

na to, že advokátka sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty, treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať 75,05 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu